

La Llei de protecció d'oliveres monumentals de 2020 no es desplegarà del tot fins al 2026

El Govern aprova un cens de més de 4.000 arbres mil·lenaris, però encara no ha concretat el suport als pagesos

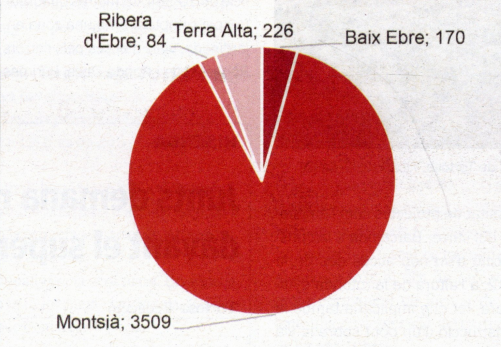
Terres de l'Ebre Ò.M.J.

El cens de les oliveres monumentals de Catalunya ha permès comptabilitzar-ne 4.160, el 85 % de les quals se localitzen a les Terres de l'Ebre, majoritàriament a la comarca del Montsià. Concretament, a l'Ebre hi ha 3.989 oliveres mil·lenàries, de les quals 3.509 són al Montsià. Este cens se convertirà gairebé automàticament en catàleg, amb totes les oliveres inventariades, quan el Govern de la Generalitat desplegui el reglament de la llei de protecció que es va aprovar el 2020. Un reglament que també ha d'abordar de quina manera es compensa econòmicament els pagesos perquè mantinguin estos arbres, encara que no els resulten rendibles les olives que n'extreuen.

Són arbres molt menys productius que els de les explotacions més modernes. L'oli d'estes oliveres antigues té una certificació d'àmbit estatal de qualitat extraordinària i es ven en envasos especials, però els pagesos constaten que els guanys no compensen el sosteniment dels arbres. Per això alguns se'ls venien, sobretot abans de la llei catalana de protecció del 2020, que tot just va ser una resposta a l'especulació i a la pèrdua d'un gran patrimoni natural. La norma va protegir tots els arbres de tronc igual o superior a 350 centímetres mesurat a una altura de 130 centímetres del sol, o amb una edat igual o superior a 350 anys.

La llei admetia que cal habilitar partides pressupostàries per a compensar el pagès per conservar un patrimoni protegit que li condiciona el rendiment de la seua explotació, però cinc anys després, encara no s'ha detallat la quantitat a percebre, que és el que ha de fixar el reglament. Una de les propostes del sector productiu era, fa cinc anys, compensar el rendiment diferencial d'una olivera monumental amb un import de 300 euros anuals per arbre, però en estos anys la inflació ha sigut important i

Oliveres monumentals censades a les Terres de l'Ebre

Mapa del cens d'oliveres monumentals a la comarca del Montsià

notòria.

Tant el catàleg com el decret per a habilitar els ajuts estarà aprovat en "sis o vuit mesos", segons va preveure el secretari general del Departament de Territori de la Generalitat, Jordi Terrades, en la presentació del cens d'oliveres que es va fer a Ulldecona i en què també va participar la consellera de Territori, Sílvia Paneque. Això vol dir que la llei no s'aplicarà en tota la seua magnitud almenys fins al 2026. El catàleg serà aprovat per una comissió tècnica integrada pels departaments d'Agricultura, Educació, Cultura i Territori.

Ulldecona és el municipi amb més oliveres monumentals, amb 1902, seguit de la Sènia (614) i

Santa Bàrbara (224), Freginals (222), Godall (220), Mas de Barberans (113), La Galera (84), Masdenverge (54), Amposta (42) i la Ràpita i Alcanar, amb 17 cadascun. Ulldecona també és el terme amb més oliveres monumentals (18). La Sènia en té sis; Godall, quatre; Freginals, dos i Santa Bàrbara, un. "El llegat de les oliveres està vinculat al caràcter d'este territori, a la nostra identitat com a catalans i catalanes, i també amb la gastronomia, amb el valor cultural i amb el valor ambiental", va posar de manifest la consellera Paneque, també portaveu del Govern.

L'executiu ha aprofitat la faena feta per la Mancomunitat de la Taula del Sènia, que ha elaborat el

cens de la comarca del Montsià i que té habilitats espais d'esta com a museus naturals a l'aire lliure. A la zona de la Foia, a Ulldecona, hi ha la concentració d'oliveres més gran del món, recorda Jaume Antich, president de l'Associació Territorial Sènia.

La gerent de la Taula del Sènia, Tere Adell, destaca que ja són 16 els elaboradors i comercialitzadors que s'han sumat a la marca certificada Oli Farga Mil·lenària, però reconeix que és molt impor-

tant que el Govern aprovi ajuts directes als pagesos. El govern anterior —d'ERC i Junts en el moment d'aprovar-se la llei del 2020— havia plantejat vehicular les ajudes a través d'associacions o agrupacions de productors, però des de la Taula del Sènia sempre han apostat perquè les compensacions arriben directament a propietaris o agricultors i sembla que l'actual govern està obert a esta possibilitat.

Encara que siga amb retard, Adell valora el pas que s'haja aprovat un cens que, un cop cristal·litze en catàleg, permetrà disposar del paràmetre normatiu necessari per a donar compliment a una llei que explicita que estes oliveres s'han de mantenir en el lloc que les ha vist arrelar-se i continuar la seua funcionalitat agrícola.

L'altre cavall de batalla de la Taula és la igualtat de condicions entre els territoris del Sènia que formen part de la Comunitat Valenciana i de Catalunya. Al País Valencià, recorda Adell, la llei de protecció data del 2005, però ni tan sols incloïa els requisits que ha de tindre un arbre per a ser considerat monumental. El 2019, 14 anys després, se va aprovar un reglament que ja definia com a olivera mil·lenària l'arbre de 3,5 metres de diàmetre de tronc. Per tant, la mateixa mida que es va concretar després a Catalunya.

"Quan nosaltres vam començar a fer inventari, l'any 2008, vam tindre en compte els arbres de més de 3,5 m. i era importantíssim que a un costat i a l'altre del Sènia es protegissin els arbres de la mateixa mida", valora Adell en declaracions a este periòdic, en què lamenta però que el reglament valencià no abordés la qüestió de les ajudes als pagesos i la passivitat de l'actual govern, amb el PP i VOX.

Més enllà del Montsià com a epicentre dels oliverars mil·lenaris, el cens també inclou les 226 oliveres monumentals de la Terra Alta; 170 del Baix Ebre; 84 de la Ribera d'Ebre; 40 de l'Alt Empordà; 36 de l'Alt Camp o 20 de l'Alt

Penedès. Tatorze comarques més del país tenen també algun exemplar, des del Priorat fins al Maresme. El cens, explica Adell, ja té totes les oliveres referenciades, mesurades i fotografiades i en este sentit, per tant, el catàleg és gairebé un pur tràmit.

FRE A LA COMPRAVENDA Si bé la llei no tindrà tot el sentit fins a l'any que ve, almenys des de la Taula reconeixen que ha servit per a frenar l'arrancada i compravenda d'oliveres monumentals, exceptuant "algun cas aïllat". Un dels factors de pressió més efectiu és el fet que els viviers que en compraven no es volen arriscar a ser sancionats, perquè la comercialització d'estos exemplars està expressament prohibida.

Agricultura, durant la passada legislatura, va comprar oliveres als viviers per més de 600.000 euros per a tornar-les al territori, però no va ser una mesura ben vista per les entitats conservacionistes ni per la Taula del Sènia mateix, que preferien que estos diners anessin a parar directament als pagesos per a mantindre les oliveres. ■

LA XIFRA
3.989
oliveres monumentals
hi ha a les quatre comarques
de les Terres de l'Ebre